

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare: DUMINECA

Prețul Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 10 coroane
 „ „ „ pe 1/2 an . . . 5 „ „
 „ România și străinătate pe an . . . 14 franci
 „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 6 cor., până la 200 de cuvinte, 8 cor., de aci în sus 10 cor.

Corespondințele se adresează redacțiunii

„FOAIA DIECESANĂ“;

eară banii de prenumerațiune și inserțiuni la

ADMINISTRAȚIA

Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș

Predică pentru duminica lăsa-tului de carne

„Când va veni fiul omenesc în mărirea sa și toți sântii îngeri cu dânsul, atunci va ședea pe scaunul mării sale.“

Mat. 25, 31.

Iubiți creștini!

Cine-i acela, carele ar zice cu cuget curat, că nu-i drept ceea ce spune sânta scriptură? Și eară apoi află-se oare vre-un suflet în acest locaș dumnezeesc, care ar fi la îndoială de aceea, ce-i ved ochii în toate zilele? Cred, că nu! Căci nimene nu e om așa de îndărătnic, ca să spună, că nu e adevărat, cum-că în lumea aceasta omul cel bun adese-ori plânge, pe când cel păcătos ride și se desfătează! Și de s'ar și afla vre-unul, apoi învins de păcat este și el! Și amar, o! amar îi va fi și lui în ziua, „când va veni fiul omenesc în mărirea sa.“

Atunci rîsul lui fățarnic i-să va prefăce în plâns și în strîngere din dinți. Căci adese, o! prea adese-ori îl vedem în lumea asta pe omul păcătos mare și tare, pe când pe omul bun apăsător și strîmătorat din toate părțile.

Așa este, iubiții mei! Dară cu toate acestea să nu uităm, că și în asta vieată îi vine omului răsplată dela Dumnezeu.

Celui drept îi resplătesce Dumnezeu, că-i dă cuget curat și liniștit, eară pre cel păcătos îl pedepsește, că-i dă muștrări de cuget, cari ca vermele cel rău îi rod la inimă.

În asta lume Domnul e judecătoriu, dară într'una și părinte bun. Vine însă ziua, vine oara, când el nu va mai fi decât judecătoriu și răsplătoriu fără îndurare, întru toate drept!

O! vine, vine pe neasceptate ziua cea înfricoșată a Domnului, în care să vor împlini cuvintele din a șaptea încheietură a credinței: „Și eară-și

va să vină cu mărirea, să judece vii și morții, a căruia împărăție nu va avea sfârșit“; de care venire vorbește și Mântuitorul nostru în **evangelia** de astăzi, când zice, că el va veni în toată mărirea sa, ear' nu cu umilire ca la întâia venire, când s'a înjosit până într'atâta, de a luat chip omenesc, de a pățimit și în urmă s'a dat la moarte de cruce, numai și numai pentru a noastră mântuire.

Întâia oară a venit el ca mântuitoriu, să mântuiască pe oameni de sclăvia păcatului, a doaua oară va veni ca judecătoriu cu mare pompă, ca să judece pe oameni după purtarea lor.

La a doaua venire va cerca toate faptele oamenilor ce au trăit dela Adam și vor mai trăi până la capătul lumii. Dar ce zic eu, el nu va cerca numai faptele, ci și toate vorbele și toate gândurile, până și cele mai ascunse ale fiecăruia, și-și va da judecata sa.

Atunci va arăta fiul omenesc, că el este Dumnezeu întru tot sânt, adevărat și întru toate drept, că el este cel ce uredese păcatul și ridică virtutea. Atunci toate să vor fini și o lume nouă să va arăta. Timpul mântuirii să va încheia cu ziua aceea, care va fi ziua cea înfricoșată a județului, și eacă de aceea zi voesc eu să vă cuvintez astăzi și anume să vă arăt mai întâiu cât de înfricoșat va fi într'nsa cercetarea judecătorului față cu cei păcătoși, și apoi, cât de înfiorătoare le va fi lor judecata judecătorului.

Ear' tu, o Doamne, carele voiesci, ca toți oamenii să se mântuiască, dă putere cuvântului meu, ca să pătrundă la inima celor de față, să-i deștepte din somnul cel greu al păcatului, să apuce ei pe calea adevărului și să se învrednicească a ședea de-a dreapta judecătorului, la județul cel din urmă!

I.

Ce întemplantare înfiorătoare ne spune sânta evanghelie de astăzi, că are să se întemplantare!

tremur și mi-să leagă limba în gură, când gândesc, că am a vă vorbi de dânsa! O întemplantare e aceea, care îi va da celui vinovat, celui păcătos lovitură de moarte vecinică.

Pre cine nu-l împlu fiori, când are să se arete numai dinaintea unui judecătoriu de rând, dacă se simțese vinovat? Dară cum va fi atunci, când va ședeă însuș Dumnezeu pre scaun la judecată.

O! suflete păcătos! Ce tulburare, ce mișcare sficioasă nu va mai fi între aceea mulțime de oameni! Dară ce zic eu, „într'aceea mulțime“ și „de oameni“, căci atunci vor fi de față nu mulți, ci toți viii și morții, după cuvintele evangheliei: „Și se vor aduna înaintea lui toate popoarele; și se vor alege, ca caprele de oi, păcătoșii de cei drepti; aceia vor sta de-a stânga și aceștia de-a dreapta și toți dimpreună vor fi judecați.“ Și ce suspinuri grele nu se vor auzi atunci, ce țipete și vaete!

Atunci nu va folosi nimica prietenia și neamul, ci fie-care după cum va fi drept sau păcătos, se va da de-a dreapta, ori de-a stânga. Și numai una va ținea câmpăna, virtutea. Eară cauza despărțirii va fi păcatul, păcatul, iubiților mei.

Și după aceea *tristă* despărțire se va așeza fiul omenesc în scaunul mării sale, unde i-să vor deschide mai întâiu cărțile naturei spre a-i rușina pre păgâni, apoi cărțile legii scrise, spre a-i rușina pre evrei și în urmă cărțile evanghelice, spre rușinarea noastră, a creștinilor. Și după ce vor sta la locul lor și cei doi-spre-zece apostoli, precum cetim la Mt. 19, 28: „adever zic voauă, că voi, carii mi-ați urmat, în ziua renascerii, când fiul omenesc va ședeă pe tronul mării sale, veți ședeă și voi pre cele doauă-spre-zece scaune, judecând cele doauă-spre-zece seminții ale lui Israil“; și după ce împreună cu apostolii vor sta și toate cetele ângeresci, atunci se va începe județul.

Dară cum? Fi-va și acolo o cercetare ca la județele lumești? Eacă, va fi, cum spune s. ap. Pavel, zicând: „La lumină va aduce Domnul cele ascunse ale întunerecului și va face cunoscute sfaturile inamicilor.“ (I. Cor. 4, 5.)

Nu mai fi-va oare aceea cercetare ca la județele noastre? O, nu! căci atunci nu se vor pune întrebări fie-căruia, ci o lumină dumnezească va face să se vadă și cele mai din lăuntru ale omului, descoperindu-se așa toate faptele, toate vorbele și toate gândurile în fața tuturor.

Și ce cercetare înfricoșată nu va fi aceea pentru cei păcătoși! Nici un păcat, ba nici o umbră a păcatului nu va fi, care să nu easă la lumină, precum cetim la Ezechil: 16, 5: „Ca să porți chinul tău și să aibi ocară din toate, câte le ai făcut, pentru că mă mâni pre mine.“

Așa va fi, iubiți mei! Dumnezeu le suferă toate, până suntem în viață; dară în ziua, aceea ce o numește el însuși *ziua Domnului*, în ziua

mâniei va străbate vocea lui până la rărunchii păcătosului, căci ea va fi ca de tunet.

El, fiul omenesc, a zis odinioară în grădina Getsimani cătră ostașii, ce venise la el, numai cu voace blândă și plină de amoare: „Eu sunt,“ și ei îndată au și căzut cu toții la pământ. Acum întreb, oare nu-l va cuprinde fior și spaimă pre cel păcătos, când va auzi o voace ca de tunet? Cine va zice, că nu! — El, fiul omenesc, îl întreabă numai cu inimă blândă pe Saul: „Saule! Saule! ce mă prigonesci“, și Saul și cade la pământ.

Ce spaimă însă nu-i va cuprinde pe păcătoși în ziua judecării, dacă va grăi Domnul la dânsii, precum zice Psalmistul, „întru iuțimea sa“! Și ce va grăi el oare?

Când au venit frații lui Iosif în Egipt la Iosif, ca să cumpere pâne, ce li-a zis Iosif? „Eu sunt Iosif, acela ce l'ați aruncat în cisternă și de acolo l'ați vîndut; fratele vostru sunt eu, pre carele voi îl urați, Dumnezeu însă m'a rădicat la mērire spre rușinarea voastră.“ Și oare nu s'au rușinat și nu s'au inspăimēntat ei, auzind acestea cuvinte? Ba mare frică și rușine i-a cuprins pre ei, încât nu mai puteau răspunde nimica. (Fac. 43, 3.)

Așa, într'acest mod grăi-va și fiul omenesc, dreptul judecătoriu, la cei păcătoși în ziua judecării: „Eu sunt Isus, fiul celui prea înalt! Eu sunt acela ce, pentru că se vă scap pre voi, nemernicilor, de cătușele diavolului m'am pogorit din ceriu am luat chip omenesc, născēndu-me în ieslele dobitoceilor! Acelaș Isus sunt eu, carele pentru voi, păcătoșilor, am fost prins, apoi judecat la moarte și în urmă dat morții pre cruce, care-mi este și acuma martoră. Priviți la cruce, ea plutesce acuma în mērire, în deplină strălucire spre spaima voastră! Căutați la picioarele mele, la mânele mele, la coasta mea cea străpunsă! Au nu se cunosc și acuma semnele cuielor și a le sulței? Și pentru cine? Numai și numai pentru voi.

„Deci vă întreb acuma, sufletelor păcătoase, va zice dreptul judecătoriu, ce aș mai putut face, ca să vă dobândesc. Nimene nu va prii mai bine decât mine, și voi totu-și față cu nimene în viața voastră nu v'ați arētat așa de nepretienoși, așa de reci ca față cu mine.

„Eu datu-v'am voauă viață, și voi n'ați trăit decât să mă defăimați. Eu v'am descoperit voauă lumina credinței, și voi întunecat-o-ați cu purtarea voastră cea păcătoasă. Eu v'am chemat la pocăință și voi mi-ați întors spatele. Eu v'am amenințat, și voi ați ris; v'am ertat și m'ați defăimat din nou. Toată, toată viața voastră ați pus'o în luptă neîncetată cu îndurarea mea! *Aceștia le-ați făcut și am tăcut, ați crezut fără de legea, că vă voi fi voauă asemenea și vă voi lăsa să păcătuiți mai departe. Însă nu!*

pune-voiu înaintea feței voastre păcatele voastre." (Psalm. 49, 4.)

O! putea-vor oare ei da vre-un răspuns la toate acestea? Mă indoiesc, se zic, că da!

Ei vor căuta să se disvirtuească; dară înzădar. *Căci timpul pocăinței, după cum dice s. Ciril de la Ierusalim în catech. 18. n. 14., și a ertării păcatelor se mărginesce numai la viața aceasta... ear cei-ce și-au finit viața în păcate, nu pot după moarte să laude pre Dzeu, ci ei vor trebui să plângă, pentru că celor pedepsiți li-se cuvine a plânge.*" Și s. Ioan Chrizostom în cuv. 36 asupra lui Mt. zice: *„Numai această viață este timpul ostenelei, ear după moarte judecata și răsplata“; pentru că e zis: „în iad cine te va mărturisi.“* (Psalm. 6, 5.)

Poate se vor disvinui ei cu năvala ispitelor? Dară ce li-va zice la aceasta dreptul judecătoriu? Eată ce: Nu v'am dat eu arme asupra ispitelor? de ce nu v'ați apucat de rugăciune? Ori poate vor zice, că nu au știut, ce este oprit și ce nu s'au căzut să facă; da oare nu au auzit ei de mii de ori, predicându-li-se în locașurile cele sante? Nu li-se va primi nici desvinovățirea, nici nescința. Numai fiori și spaimă li vor cuprinde, precum se întâmplă și la județele lumesci, când cel nevinovat e osândit la moarte. Cu cât mai mult se vor disvinui, cu atât mai mult își vor da pe față păcatul.

Însuș dreptul judecătoriu li va zice: Nu mărturisiți voi înși-vă vina voastră? Spuneți-mi, dacă v'ați fi îngrijit numai pe jumătate de mine, pe câți v'ați îngrijit de lume, oare nu m'ați fi mulțămît? Arătați-mi numai un lucru fără pată, numai o faptă, cu care m'ați fi cinstit! Spuneți-mi numai un an, numai o lună, o zi măcar, în care ați fi petrecut după voia mea!

Ce cercetare înfricoșată, iubiți mei! Închipuiți-vă numai, cât de greu v'ar cădea așa o cercetare în scaunul mărturisirii, făcută de spiritualul vostru numai în taină! dară atunci, în ziua judecării, în fața tuturor oamenilor? O! amar, amar va mai fi!

Și ce ar fi, iubiți mei, dacă aș ochi acum în inima voastră și aș da pe față nisce păcate ascunse înaintea acestei adunări mici? Ce rușine nu v'ar cuprinde, dacă v-ați vedea cu păcatele descoperite? Ce amărăciune nu v'ar împla inima? N'ați căută oare să vă ascundeți? Nu v'ați furișat unul câte unul din acest locaș sânt, chiar ca fariseii, ale căror păcate le însămnă odinioară Isus cu degetul în năsip?

Dară atunci oare cum va fi, când se vor da pe față păcatele ascunse ale copilului înaintea părintelui, ale soțului înaintea soției, ale domnului înaintea servului?

Ce vor începe ei în fața acestei lovituri și rușinări de veci?

Poate vor zice ca dreptul Iov: „Eu îi voi ruga pre judecătorul meu.“ În deșert, căci nu va fi când. Timpul îndurării a dispărut, a trecut!

Să ne rugăm neîncetat și să ne purtăm în viața noastră așa, iubiții mei, ca să fim curați de păcate la cercetarea cea înfricoșată, căci atunci nu va fi timp de căință și judecătorul va trece răpede dela cercetare la judecată, care va fi mai înfricoșată, în ziua județului.

II

Și ce urmează, iubiți ascultători, la județul lumesc, după-ce judecătorul a cercat toată vina celui părit, după ce s'a arătat, care din două părți e de vină și care nu? Nesmintit că judecata judecătorului, care rostesc pedeapsă pentru cel acusat, ori scăpare.

Așa va fi și la județul cel din urmă; după cercetare va rosti dreptul judecătoriu judecata, care va fi de tot înfricoșată pentru cei păcătoși. Și pentru-că se li fie ea și mai sfărmoțoare își va da dreptul judecătoriu mai întâiu judecata asupra celor de-a dreapta, și apoi abia asupra celor de-a stânga.

Cu față blândă și plină de amoare se va întoarce fiul omenesc către cei de-a dreapta și li va zice: *„Veniți binecuvântații părintelui meu, de mosceniți împărăția, ce vă este gătită voaue dela întemiereea lumii.“* Aceste cuvinte blânde le-am auzit noi chiar în evangelia de astăzi. Și o! de ne-am face părtași de ele! Cum li va fi însă la inimă unuia dintre noi, dacă se va afla de-a stânga între cei păcătoși, când va rosti Domnul astă dulce chie-mare? Spaima și frica lui nu se poate spune cu gura, nici scrie cu peana. Plină de amărăciune și de fiori va fi inima aceluia.

O! de am rămânea feriți de astă lovitură vecinică dureroasă! Încă mai avem timp, ca să ne îndreptăm și să stăm de partea cea dreaptă.

Da! așa li va zice dreptul judecătoriu celor de-a dreapta sa: *„Veniți binecuvântații părintelui meu; eară păcătoșii acestia, ce odată erau mândri și îngâmfăți, tremură acuma, ca trestia de vânt, pentru că-i apasă greutatea păcatelor. Aceștia nemernici, ce stau acuma de-a stânga mea, sunt aceia ce v'au crezut pe voi totdeauna, că sunteți lapédătura lumii.*

„Astăzi însă li-a sosit timpul, ca să scie, că lumea am făcut-o numai pentru aleșii mei, pentru voi, dreptilor, și că ea numai atâta a durat, până ce s'a împlut numărul vostru.

„Veniți, li-va zice el celor drepti, și lăsați pă-mântul, unde ați fost crezuți numai ca nisce străini de acești netrebniți! Veniți, urmați după mine pe calea mării, la care v'ați tras, alegându-vă calea crucii dimpreună cu mine până la capătul vieții voastre. Veniți, dela muncă la repăos, dela luptă la cunună, dela servire în timp, la domnie în etern.

Veniți, de mosceniți, la ce ați ținut în toată viața voastră, de mosceniți împărăția, ce vă e gătită voaue dela întemeierea lumii, unde nu este durere nici suspinare, ci fericire vecinică.

Voi toate le-ați jertfit pentru mine. Luați-mă acuma pe mine însu-mi drept răsplată și bucurați-vă în veci de vederea mea! Împreunați-vă cu mine, cu izvorul tuturor virtuților, al binecuvântării și al păcii, împreunați-vă și cu toți sântii și aleșii mei!

De ne-am face și noi, I. m., vrednici să fim chemați așa de Domnul nostru Isus Christos! Să păzim numai să fim buni și drepti, și de sigur vom dobândi ceea-ce vor dobândi ceice vor șede de-a dreapta în ziua judecării.

Și ce vor zice la aceasta cei de-a stânga? Cum li va fi lor atuncia? Ce spaimă, ce pismă, ce mânie, ce desperare va fi în inima lor cea amărită, aceasta o va putea sci numai cel nefericit, carele se va afla atunci de-a stânga.

Mai mare însă va fi infrișoarea păcătoșilor atunci, când fiul omenesc, dreptul judecătoriu, va da o căutătură răpede, ca de fulger, asupra lor și-i va detună cu cuvintele: „*Duceți-vă dela mine, blăstemaților, în focul cel vecinic, carele este gătit diavolului și servitorilor lui.*”

Cine dintre voi, I. m., n'a fost cuprins de frică și de spaimă, auzind aceste cuvinte ceva mai înainte din sânta evanghelie? O! cred, că v-ați înspăimântat cu toții, auzind acestea cuvinte condamnătoare, deși poate nu vă simțiți petați de urciunea păcatului! Și ce să zică cel păcătos? O! pocăiesce-te, pocăiesce-te, până încă este timp, suflete păcătos!

Ear voi, cei fără de pată, scuturați-vă de fiori, stăruiți înainte pe calea adevărului și de sigur nu veți înspăimânta în ziua judecării.

Da! așa va zice dreptul judecătoriu, I. m., celor de-a stânga: „*Duceți-vă dela mine, blăstemaților*” ... Voi ați umblat după plăcerile lumii, acuma sunteți de mine blăstemați și osândiți! Voi ați gustat plăcerile cele păcătoase, chinaiți-vă acuma în focul cel vecinic!

Indurare! o Doamne, vor striga ei la aceste cuvinte cu o voce tremurătoare, indurare! noi suntem gata să vărsăm păreri de lacrimi pentru fiecare păcat. Nu-i când, li-va zice El, timpul a trecut, judecata e rostită și rămâne în veci nestrămutată. Acuma începe timpul răsplatirii și al dreptății.

Ean spuneți-mi, iubitorilor ascultători, cum vi-se pare judecata rostită de dreptul judecătoriu asupra celor păcătoși?

Fioroasă! o! fioroasă și infrișoată!

După aceea se va deschide ceriul din toate părțile, și cei drepti se vor duce la viața de veci. Deodată se vor deschide și gurile iadului de vor înghiți pre cei păcătoși, după cum zice și s. evan-

gelie de astăzi: „Și vor merge aceștia la chin; eară dreptii în viața eternă”.

Vedeți așadar, iubitorilor mei, ce ne așteaptă, dacă vom rătăci dela calea Domnului? Chinul cel vecinic, o despărțire de ai noștri pe totdeauna, pe vecie. Nu vă vor cuprinde fiori de așa o hotărare la chin pe vecie, dacă vă faceți prin păcate demne de ea?

Să ne lăsăm de cele rele și păcătoase și să facem cele bune și drepte. Să ne îndreptăm și să ne silim a face cele bune și mântuitoare, până încă putem, — ca să nu ne apuce fără de scire noaptea cea întunecoasă, în care nu vom mai putea lucra. Cei-ce sunteți deprinși la furat, la pradat, la înșelat, la lucruri de rușine, la beție, la lene, la strimbătățit veduvel și sormanii ori la alte fapte păcătoase, lăsați-vă de ele, căci vai! o vai și amar va fi de voi în ziua cea infrișoată! Perduți, perduți veți fi pe veci!

Dară acuma încă nu! Pentrucă încă mai este timp. Încă sunteți în viața asta și vă puteți feri prea ușor de urgia județului, de cercetarea cea infrișoată și de judecata cea infrișoată, ce o va rosti dreptul judecătoriu asupra sufletelor păcătoase.

Sculați-vă cu toții din somnul, din tina păcatului și țineți-vă morțiș de calea cea luminoasă a adevărului. Eară cei buni și curați rămâneți în calea Domnului până la finea vieții voastre.

De azi înainte să punem gând bun la Dzeu și să ne lăsăm de toate relele deodată, cu lăsarea de carne. Căci numai așa vom fi în ziua județului numărați între cei de-a dreapta, ear nu între cei de-a stânga. Numai făcând bine și feriindu-ne de păcate, ne vom face demni a zice în ziua aceea cu ap. Paul: „*Luptă bună am luptat, cursul am plinit, credința am păzit, eară ce este mai mult mi-s'a ales mie cununa dreptății.*” (II. Timot. 4, 7.)
Amin.

(Candela)

Invitare de prenumerațiune la opul:

Istoria Împăratului Traian și a contemporanilor săi

de Heinrich Francke,

traducere autorisată de P. Broșteanu.

Românii din Dacia traiană, cari se numesc cu predilectiune și cu o mândrie nobilă „*strănepoții lui Traian*”, Românii, descendenții vechilor legionari și veterani ai Romei antice, cari într'un restimp de 17 veacuri au devenit un popor latin de 12 milioane, nu posed încă până astăzi nici o istorie a divului lor creator, a împăratului Traian de eternă memorie!

Oare nu ni-se impune noauă ca o sântă datorință, a ne îngrijii, ca fiecare Român să cunoască istoria și viața celui mai glorios și mai bun împărat roman, căruia poporul daco-român are să-i mulțumească creațiunea sa națională pe acest pământ străbun?

Pre când popoarele culte: italienii, francesii, englesii, germanii etc. deja de mult posed o întreagă literatură despre epoca acestui mare împărat roman: oare să nu fie sosit încă timpul, ca și noi românii, creațiunea monumentală a acestui imperator, să ne apucăm cu o oară mai înainte de lucru, ca să procurăm strănepoților lui o descriere a vieții și a faptelor sale glorioase, cari au dat primul impuls și a pus temelul la nașterea națiunii noastre?!

Pătruns de convingerea, că răspunsul la aceste întrebări nu poate să fie decât afirmativ, m'am rezolvat la edarea grandiosului op, al cărui titlu l'am pus în fruntea acestei invitații, în bună speranță, că poporul român va aprea însemnătatea acestei întreprinderi literare, și nu va hesita a-mi întinde generosul său sprijin întru realizarea ei.

„Istoria Împăratului Traian și a contemporanilor săi“ va forma complet un op de 48 coale tipărite, pe hârtie fină, velin, și va apărea pentru înlesnirea procurării în fasciclii broșurați lunari de câte 4 coale, astfel, că se vor eda cu totul laolaltă 12 fasciclii în decurs de 12 luni.

Prețul opului complet se socotește cu 8 coroane = fl. 4, — ear pentru România cu 12 lei de un exemplariu plătit în rate cuartale *anticipative* de câte 2 coroane = fl. 1 resp. 3 lei.

Pentru orientarea onor. public lăsăm să urmeze aci registrul despre întregul cuprins al opului:

Partea primă:

Afacerile externe ale imperiului roman sub Traian.

Viața și războaiele lui Traian.

I. Patria lui Traian; II. Numele și dignitățile lui Traian. III. Familia lui Traian. IV. Traian în Germania. V. Geții și Dacii. VI. Primul rebel al lui Traian în contra Dacilor. VII. al doilea rebel al lui Traian în contra Dacilor. VIII. Anticitățile Daciei. IX. Columna lui Traian. X. Războaiele lui Traian în Asia.

Partea a doua:

Afacerile interne ale imperiului roman

Administrația de stat a lui Traian. I. Politica.

II. Religiunea. III. Arta și gustul sub Traian. IV. Știința și Arta.

Din acest cuprins rezultă, că „Istoria Împăratului Traian și a Contemporanilor săi“ va forma un op destul de voluminos și interesant, și ca o adevărată sântă scriptură a Românișmului, el va putea servi totodată și ca o decoare pe ori și care masă de salon a fiecărui român cult și conșciu de însemnătatea acestui op.

Mi iau deci voia, a adresa aceasta invitație de prenumerațiune la „Istoria Împăratului Traian și a Contemporanilor săi“ către on. public românesc și receracă binevoitorul sprijin întru edarea acestui op important.

Fasciculul I. va apărea cu finea lui Martie 1895.

Prenumerațiunile se vor încheia cu finea lui Februarie 1895.

Amintesc la acest loc, că „Istoria Împăratului Traian și a Contemporanilor săi“ se va trimite numai acelor prenumerați, cari au *solvit înainte* costul prenumerațiunii cel puțin pe un cuartal.

Prenumerațiunile se fac mai cu înlesnire prin *mandate postale* la adresa: „P. Broșteanu, Timișoara Fabric, piața Coronini Nr. 17“. Domnii prenumerați sunt rugați a însemna pe cuponul mandatului adresele lor *corect și legibil*.

Timișoara, la 31, Ianuarie 1895.

Cu distinsă stimă

P. Broșteanu

Ștaturi

Pregătirea renumitului „balmoș“ moșesc. În creerii „Munților-apuseni“, în Țara-Moșilor, se gătesce, ca mâncare de zile mari, așa numitul *balmoș*. Ori-cărui străin ce se abate pe la casa Moșului, cinstea cea mai mare, ce i-să poate face, este, că să poftesce la un blid din mâncarea lui cea mai aleasă. Chiar Domni, ce calcă frumosul lor ținut, trebuie să facă cunoscință cu aceasta bucată. Așa au pățit-o și guvernătorii Ardealului în vremile mai dinainte, așa chiar actualul Monarh al Austriei, când după anii de „Resturnare“ — cum zice Crișianul — făcând vizită țărilor sale, a ținut să cunoască acest petec sânt de pământ ardelenesc, în sinul căruia, ca o minune naturală unică în felul său în Europa întreagă, stă renumita „Detunată.“ Sub poalele acestei stânci mărețe s'au gătit cel mai escelent balmoș fiind-că aci și-a deschis Moșul întreagă a sa inimă, cu deosebire aci a ținut să arête, că ce este și ce poate el. Și fie zis spre lauda vestitelor Moațe, balmoșul lor a fost judecat a fi o

bucată tare plăcută la gustat, dacă este bine gătit, firește. În cele următoare dăm amănunte lămuriri, cum se face balmoșul.

Balmoșul se gătesce din smântână (groșcior) și făină de mălaiu sau cucuruz (porumb, păpușoiu).

Smântâna are să fie dulce și fără zăr. După ce se ia de pe lapte smântână, ce s'a ridicat pe el în primele 12 oare după mulgere — aceasta e cea mai bună! — se pune într'un vas curat, ce se așază în apropierea cuptoriului. Cât e de seara până dimineața are să stea aci, în care restimp zărul se alege și se poate scurge, ceea ce așa se face, că se bagă o coadă de lingură de lemn prin smântână până la fund, pe urma căreia scurgem tot zărul din ea. Acum se pune la foc într'un cratiț, se sărează după cuviință și se lasă să fiarbă ca un pătrariu de oară, în care timp își capătă un amiros special, *amiros de balmoș*, pe care numai decât îl simțese omul. Acum se urmează ca și cu *mămăliga cea pripită*, c'o mână țirăești făină în smântâna fierbătoare, cu ceea-laltă amesteci c'o lingură de lemn, până se face ca și mămăliga cea pripită sau moale. Făina de care ne folosim are să fie de cucuruz bun și cernută prin sită deasă.

După ce ai turnat în smântână, în modul arătat, atâta făină, câtă zis-am, că este de ajuns, se lasă să fiarbă încă un pătrariu de oară, în care timp ai să stai mereu cu lingura în el, de unde nu ce e mai bun fuge afară. *Când vezi, că se alege untul, torni în el 1—2 păhare de apă rece, care îl face cu deosebire fraged.* Semnul, că este fiert de ajuns, e, că are un gust și amiros deosebit și nu mai mult de făină. Atunci se toarnă în blid și se mănâncă gol ori cu nițică pâne. La mâncare ne servim de furculiță. Cărora le place dulce, se-l mai presare — când acum e gata de pus pe masă — cu zahar pulberisat, după cum au voie. Când e vorba a găti un balmoș frunte de bun, toate cele zise trebuesc urmate cu strictetă, la nici un cas se nu se uite a turna puțină apă.

La mese mari, balmoșul se poate servi înainte sau după friptură.

Un balmoș bun se mai poate pregăti și în chipul următoriu:

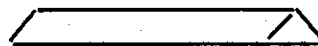
După ce smântâna s'a pus la foc și-a fiert până s'a subțiat ca laptele, se scoate din ea ca a treia parte în alt vas, se pune făină ca de obicei la mămăligă, și se lasă ca să fiarbă un pătrariu de oară, *fără să amesteci făina*, ci umbli numai în smântână ca se nu fugă. Trecând pătrariul de oară boțul de făină se sfarmă cu lingura și se tot amestecă, turnând în el și smântâna scoasă mai dinainte și mai țirând și nițică făină, după trebuință. Se toarnă 1 păhar de apă rece și se amestecă mereu, ca se nu se prinză de cratiț, până dă undă și untul se alege, ear' apa este absorbită.

Să mai obicnuesce a se lua 2 părți smântână dulce și o 1 parte de cea acră la gătirea balmo-

sului, ceea ce îl face mult mai gustuos și mai plăcut la mâncare.

Ghietație practică, ușor de făcut și estind. Se se caute ori unde în jurul casei, prin grădină, un loc ridicat, scutit — pe cât se poate — de soare, umbros și aci se se măsura un cerc ca de 10 metri în periferie (incungiu). Pe urma cercului tras se sapă roată un șanț ca de 1 m. de lat și de $\frac{1}{2}$ —1 m. adânc și șanțul acesta se umple cu pleavă, terno-meată, făină de lemn, paie mușchiu, — cu un cuvânt cu materii de acelea, ce sunt rele conducătoare de căldură. În cercul din lăuntrul șanțului se pune jur împrejur o cunună de bucăți mari de ghiată, ear la mijloc de ele ghiată mai măruntă. Se udă și acum și mai apoi cu apă, ca se se prinză toate de olaltă, se fie una bucată. Ear se pune ghiată și se pune din nou apă, până se înalță încât e asemenea unui turn ascuțit. Acum i-se dă un acoperment — 60—100 cm. în grosime — de paie și treaba e gata. Ghiata se începe dela vîrf — seara, dimineața — pe timp recoros, și spărtura se infundă earăși cu toată luarea-aminte. De altcum cu topitul nu atât la vîrf, cât mai mult dinspre pământ avem val, de aceea este de lipsă, ca se împiedece intrarea la ghiată a căldurei pământului.

De oare ce ghietația se gătesce și pentru ca se se păstreze unele bucate și carnea, pentru timp mai îndelungat, în stare proaspătă și ca se se recească unele beături, — se poate întocmi așa, ca și în astă privință se corespundă scopului. Anume se face din scândură groasă de 6 cm. și cât mai lată — chiar de 1 m. dacă se poate — un fel de horn în trei fețe — din trei scânduri — atât de lung, încât pe când se află cu un capăt la mijlocul ghietațiului, cu celalalt se ajungă afară peste șanț. Poate, și e bine să aibă o lungime ca de 8—9 metrii. Hornul va avea forma aceasta

și cu unul din capetele sale — provăzut cu incuetoare de tinichea — se pune în mijlocul ghietațiului, îndată ce am așezat rëndul cel dintăiu de bucăți de gheață, ear cu celalalt, va sta afară de șanț, închis bine c'o ușiță de lemn. Hornul dară se așază în stare orisontală — dreaptă, ca suprafața apei. Ori-ce avem de a reci ori ținea în stare proaspătă, vom pune pe o scândură subțire, pe care o vom împinge în hornul sau canalul acesta. Firește, că de câte ori facem astfel de treabă, ușița canalului o închidem bine și o acoperim bine cu un snop mare de paie, ca se nu fie ajunsă de căldură. Tocmai din motivul acesta e bine să se afle în partea dinspre mează-noapte a ghietației. Ghiata ce ne rămâne de peste vară și toamnă o lăsăm în

ghiețariu și numai cât punem alta peste ea în earna ce urmează. Un astfel de ghiețariu, într'adevăr, că e și practic și eftin, dar' tot odată ușor de întocmit din partea ori și cui.

Varietăți

Directorul I. Bánfi suspendat. În ședința din 1/13 I. c. a comitetului administrativ a comitatului Căraș-Severin pertractându-se cauza disciplinară a directorului *Ioan Bánfi* dela școala elementară și cea civilă de stat din Caransebeș și dovedindu-se mai multe abuzuri, comise de dânsul atât în calitate de director școlariu, cât și ca vicepreședinte al societății „Crucea Roșie” — a fost suspendat dela oficiu, eară inspectorul școlariu regesc a fost însărcinat de a îngriji pentru substituirea unui director. Suspendarea s'a primit cu unanimitate. Asupra acestui obiect vom reveni.

Mulțămită publică. Dna Ecatarina Pușcariu, născ. Peța soția Dlui Dr. Iuliu cav. de Pușcariu, jude regesc în Budapesta a dăruit pe sama bisericii noastre, prin Dl protopresbiter Andreiu Ghidiu, un potir cu cele apartinătoare lui, întru sănătatea fiilor ei Iuliu și Zeno, ear vrednicul locuitoriu Trifon Lața din loc au dăruit un prapore mare, acărui trebuință de mult o simțam. Aducând deci pre aceasta cale mulțămitele noastre sincere rugăm tot-odată, ca Dumnezeu să le respălătească acestor inimi bune fapta aceasta crestinească. — *Căvâran* în 26 Ianuarie 1895. — În numele comitetului parohial *Eftimie Lăpăduș* paroh.

Un învățătoriu — model. Cetim în „Dreptatea”: „Foaia ungurească din loc „*Délmagyarország* Közlöny” publică în Nrul 33 din 9 Februarie n. un estras din epistoala ce i-a trimis-o învățătoriu român din comuna Bogoltin, comitatul Caraș-Severin. Reproducem și noi acest estras, pentru ca publicul român să vadă ce oameni să hrănesc din munca și sudoarea poporului. Acest învățătoriu scrie următoarele: „Când în anul trecut am venit în Bogoltin, n'am aflat în școală nici o carte ungurească, din care cauză am fost silit a procura vre-o câteva, începând astfel a propune limba magiară. Pentru aceasta purcedere a mea, nu am auzit în popor nici o plângere, ci din contră mulți ziceau că cunoașterea limbei magiare va fi spre binele copiilor și le va fi spre folos când vor fi soldați. Comuna Bogoltin de 5 ani de zile nu au avut preot, din care cauză episcopul gr. or. din Caransebeș a chirotonit la anul nou pe un tiner de 20 ani, care a absolvat ca elev ordinariu numai 2 cursuri, ear cursul al 3-lea l'a făcut pe cale privată. La auzul acestei vesti m'am bucurat foarte mult, pentru că cugetam, că împreună cu noul preot vom lucra pentru fericirea poporului pe calea pacinică, dar', durere, m'am înșelat în aceasta așteptare, pentru că de-odată aud, că poporul cârtesc în contra ABC-ului magiar. Numai atunci am știut, că noul preot e contrariul limbei magiare, când printr'o epistoală scrisă în termeni obraznici îmi dă de

scire, că foaia bisericească „Foaia diecesană”, ce i-o cerusem spre cetire, numai aturci îmi va da-o, dacă nu va mai auzi pe băieții de școală salutând cu *jó napot*”. — Noi cunoaștem pe părintele din Bogoltin dl Grozăvescu, și știm, că la institutul teologic din Caransebeș a fost unul dintre cei mai buni și mai morali elevi. De aceea numai gratula îl putem pentru „acusele”, ce i-le aduce acel învățătoriu, care de sigur voește a să înșinua inspectorului pentru a căpăta un os de ros. Nu știm, dacă sunt ori nu adevărate cele comunicate de numita foaie magiară. Dacă însă lucrul în adevăr așa este, atunci trebuie să constatăm, că uscăturile ni-s'au mai sporit cu un rătăcit, care fără cruțare numai alungat trebuie să fie din sanctuarul școlii românești”.

Bal român împeunat cu Concert să va ținea Marți în 7/19 Februarie 1895, în sala „ospătăriei mari” din Bocșa-română. Începuau la 8 oare seara. Cântările vor fi esecutate de cătră renumitul cor vocal din Chisătou. Venitul curat e destinat pentru fondul înființării reuniuni de lectură din loc. Comitetul: *George Vuc* președinte, *Teodor Ciula* casariu, *Pau Stanciu* controlor, *Nicolae Cocoșiu*, *Constantin Onciu* notari. Membrii de comitet: *Ioan Popoviciu*, *Alexa Popescu*, *Pavel Stan* preoți, *Petru Verdeu* jude comunal, *Marcu Huma* sub jude, *Ioan Assan*, *Constantin Sietetian*, *Trifu Oncea*, *Constantin Ciula* jurații comunali, *Ioan Vuc* comerciante, *George Pêrvu*, *Constantin Tina*. În oara de pauză membrii numitului chor vor juca „Călușeriul”. Prețul de intrare. Pentru familie (de 3 persoane) 2 fl. 50 cr., pentru persoane 1 fl. Ofertele mariinimoase sunt a să trimita la adresa Domnului Petru Verdeu jude comunal în Bocșa-română. Suprasolvirile să primesc cu mulțămită și să vor cuita pe calea publicității. Programa: 1. Motto. 2. „Mers” cor mixt secstet de G. Musicescu. 3. „Cinel cinel” piesa teatrală în un act de V. Alesandri. 4. „Hora iltului”, cor mixt secstet de G. Musicescu. 5. „Crișiana” cor mixt quartet de I. Vidu. 6. „Vlăduțiu mamei” monolog comic predat de I. Dragiciu. 7. „Zis-au Badaea” cor mixt secstet de G. Musicescu. 8. „Stancuța”, cor mixt secstet de G. Musicescu. 9. „Nevasta care iubesc” și „taci bărbate” cor mixt secstet de G. Musicescu și I. Vidu.

Societatea de lectură „Ioan Popasu” a studenților dela școalele medii române gr. or. din Brașov a ținut o *Ședință festivă* Duminică în 22 Ianuarie st. v. în sala cea mare a gimnasiului. Programul a fost: 1. Cuvânt de deschidere, de conducătoriul societății, prof. I. Baptist Boiu. 2. „Deșteaptă-te Române”, marș, esec. de orchestra societății. 3. V. Alexandri: „Ovidiu”, fragment din actul V., declamat de A. Bogdan și I. Sporea, cl. VII gimn. 4. „Ursita mea”, de Gr. Ștefănescu, esec. de corul vocal. 5. „Basmul român”, disertatiune de Sextil Pușcariu, cl. VIII. gimn. 6. a) „Cântec de leagăn”, b) „Pizzicato Gavotte”, de C. Latann, esecutate de orchestra societății. 7. „Țiganul la miere”, anecdotă de Th. D. Speranță, declamată de T. Herseni, cl. III com. 8. a) „Serenadă”, b) „Bobocel și inele”, de I. Vidu, esec. de corul vocal. 9. „Marș românesc”, de Mazalik, esec. de orchestra societății.

Posta Redacțiunii

Dlui G. S. în Corniareva. În Correspodința D-Tale, în loc de a-te ocupa cu soarta asociațiunii învățătorilor din fostul confiniu militar, ai preferat a face polemic curat personală. Lucruri de asemenea natură nu se pot nici când publica în foaia noastră, mai cu seamă, când cele espuse sunt porniri eronate. Vei înțelege că nu poți pretinde dela cineva a sta cu D-Ta de vorbă atunci, când ești lipsit de respectul cuvenit și când nu ești competent a îngera în afaceri de asemenea natură. E falsă credința a fi părtaș la fondul, la care D-Ta n'ăi contribuit cu nimic, numai pentru că ești învățătoriu. Eu cunosc în fostul confiniu învățători actuali, care nu sunt Români, ci străini; oare și acestia se fie părtași, pentru-că poartă titlul de învățători, la o fundațiune, care s'au întemeiat pentru cultivarea limbei și literaturii române?

E fapt necontestabil, întemeiat pe acte și nu pe vorbe goale, că convocarea comitetului din 31 Martie 1887 s'au întâmplat din incidentul schimbării domiciliului Dlui G. Scherbauer care de presinte trăese în Graț. Păreră D-Tale, că un casariu, când este ales de atare, cu alegerea sa a primit și *plenipotența de a încasa* sumele restante dela datorași, e de tot naivă întocmai ca și apărarea președintelui acestei asociațiuni. Președintele represintă societatea față de ori și cine și numai el singur are dreptul să convoace ședințele comitetului, ear încasare judecătorească fără *plenipotență*, care singur comitetul e chemat s'o estradee, nu se poate efeptui. Toate aceste sunt aprețieri din cele mai radimentare.

Publicațiune. Prin aceasta se aduce la cunoscință publică, cumcă otărîrea corpului reprezentativ a orașului Caransebeș din 7 Maiu 1894 sub Nr. X—1236 adusă din împuternicirea municipiului Caraș-Severin conform căreia punctul c) a §-lui 13 din statutul scaunului de măcelărit al orașului Caransebeș deja aprobat prin dispunerea vice-comitetului comitatens sub Nr. 1687 din a. 1890 s'a modificat într'acolo, că taxa cuprinsă pentru fie-care vită mare s'a urcat dela 50 cr. la 1 fl., tot-odată și dispunerea, că pentru întreținerea unei vite mari în stalul scaunului de măcelărit cu carea s'a statorti taxa de 10 cr. aprobându-se cu decisiunea jurisdicțiunei comitatense sub Nr. 1192 din a. c. otărîrea aceasta a corpului reprezentativ orășenesc a crescut deja în putere de drept. Drept aceea §-ul 13 a statutului din cestiune de presinte dispune în modul următoriu: a) pentru tăierea unei vite mari are a se solvi 1 fl., b) pentru un vițel, oaie, capră sau rimătoriu 10 cr., c) pentru un miel sau ied 2 cr., d) pentru întreținerea de 24 oare în grajdii a unei vite mari 10 cr. Taxele aceste formează venit public comunal, din cari se va onora pázitoriu scaunului de măcelărit. Caransebeș în 6 Februarie 1895. — *Szivós* primariu.

Concurs

La școala comunală elementară din Mehadia, cu limba de propunere română și magiară este de înlocuit postul de învățătoriu.

Emolumentele legate de acest post sunt:

1. 300 fl. în bani gata.
2. 24 metri lemne de ars.
3. Locuință naturală și grădină de legume.

Suplicele timbrate regulat, scrise în limba magiară și adresate cătră Înaltul Ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune, sunt de a se trimite la comitetul adm. a Comitatului Caraș-Severin cel mult până în 21. Februarie a. c.

Învătătoriu numit este îndatorat a împlini și agendele de cântor după ritul gr. or.

Reflecțanții se se prezenteze în persoană la Magnificiența Sa Dl Inspector reg. de școale.

Mehadia la 27 Ianuarie 1895.

[4] 1—3

Liviu Duda,
notariu com.

Gramma,
primariu.

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de paroh în parohia vacantă, de a III clasă din comuna bisericească Verendin, în protopresbiteratul Mehadiei se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual în bani gata 200 fl. v. a.
2. Cuartir natural cu grădină de legumi.
3. Sesiunea parohială completă de 32 jugere.
4. Alte venituri mai mărunt stolari.

Reflecțanții la acest post, cu calificațiunea recerută au a-și trimite recursele lor, instruate în înțelesul statutului organic și a regulamentului pentru parohii la P. O. D. protopresbiter tractual Mihail Popoviciu în Orșova, stându-le în voie, cu observarea celor dispuse în regulamentul susamintit, a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserica parohială.

Verendin, din ședința comitetului parohial ținută în 1 Februarie 1895.

[5] 1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Mihail Popoviciu* m. p. ppbiter.

Concurs

Conform ordinațiunei consistoriale ddo 21 Octomvrie 1894 Nrul 2812 Șc., se escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. în Șoșdea, protopresbiteratul Buziașului, cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în Foaia diecesană.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 342 fl. v. a.
2. 4¹/₂ jugere de pământ livadă.
3. Cortel liber cu grădină intravilană.
4. Paușal pentru scripturistica 8 fl.
5. Paușal pentru conferințele învățătoresci 10 fl.
6. Dela înmormântări unde va participa 50 cr.
7. Cărătura pentru 16 metrii de lemne.
8. Trășură grătuită, când învățătoriu călătorește în afaceri oficioase.

Pentru încălzirea salei de învățământ grijesce comuna bisericească.

Doritorii de a ocupa acest post învățătoresc, au se și înainteze petițiile cu documentele preserise, adresate comitetului parohial, oficiului protopresbiter al tractului Buziaș în Ghilad, posta ultimă Csákova, și se vor presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică, dar nu în ziua alegerii.

Din ședința comitetului parohial, ținută în Șoșdea în 10 Ianuarie 1895.

[3] 3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu adm. protopresbiter tractual.

